

۲۴ فعال اقتصادی از آسیب‌های تحریم‌های پیش رو گفتند

آثار روانی تحریم‌ها، از سه ماه قبل در اقتصاد ایران تخلیه شده است

تکانه شدیدی اقتصادی در راه نیست

ماهاه است که ایالات متحده آمریکا بر طبل اعمال تحریم‌ها علیه اقتصاد ایران می‌کوبد. زرمزه‌های آن را ماه به ماه از اواسط سال گذشته آغاز کرد و در نهایت، گام به گام به موعدی نزدیک شد که برجام را زیر پا بگذارد و بگوید که برجام بدترین توافق دوره حکومت‌داری در این کشور بوده که از سوی باراک اوباما، همتای پیشینش به امضا رسیده است. رئیس‌جمهور ایران، سید محمد خاتمی، در حالی که صورت یکطرفه از برجام خارج شد و پس از آن اعلام کرد یکی از سخت‌ترین تحریم‌ها را بر علیه اقتصاد ایران در سیزدهم آبان‌ماه اعمال خواهد کرد. اما درست از چند ماه قبل از موعد مقرر، اعمال این تحریم‌ها بر علیه ایران شروع شد و اولین شلیک‌های خود را با وعده کاهش فروش نفت ایران به صفر همراه کرد؛ تا جایی که شرکای معاملات نفتی ایران در بازارهای جهانی تهدید به تحریم از سوی ایالات متحده آمریکا شدند و در کنار آن، قرار بر این شد که کشوری که با ایران قرارداد داشته و در دوران بعد از برجام، کار اقتصادی، تجاری و سرمایه‌گذاری مشترک آغاز کرده باشد، به صورت یکطرفه از معامله خارج شده و دیگر تعامل تجاری نداشته باشد؛ البته به تناسب، برای برخی شرکت‌ها مهلت زمانی برای خروج از قراردادها نیز در نظر گرفته شد.

این تهدید به تحریم، ماه‌های متمادی با اقتصاد ایران همراه بود و به مدد برخی مشکلات ساختاری اقتصاد ایران و برخی بی‌تدبیری‌های داخلی، چالش‌هایی را به ویژه در بازار ارز رقم زد. جمله نقدینگی از جمله این مشکلات ساختاری بود که طی ماه‌های گذشته نهایت تأثیر مخرب خود را در بازار ارز، سکه، مسکن و خودرو تخلیه کرد و دیگر توانی برای ایجاد موج جدید قیمتی در هیچ بازاری ندارد. اکنون فعالان اقتصادی، اقتصاددانان و کارشناسان اقتصادی هم بر این باورند که اگرچه ممکن است تحریم‌ها، آثاری را به مرور در اقتصاد ایران داشته باشد و سختی‌هایی که رقم بزند؛ اما به هیچ عنوان توان ایجاد تکانه‌های شدید را ندارد. آن‌ها معتقدند بخش عمده‌ای از آثار تحریم به لحاظ اقتصادی، پیش از موعد سیزدهم آبان، در اقتصاد ایران تخلیه شده و همین امر، شرایط را اندکی برای مواجهه با این شرایط جدید سهولت کرده است. نکته حائز اهمیت این است که به گفته فعالان اقتصادی، معافیته که ایالات متحده آمریکا به هشت کشور خریدار نفت ایران طی روزهای گذشته ارائه کرده است، نه تنها رویای ترامپ برای به صفر رساندن فروش نفت ایران را غیرممکن کرد، بلکه سبب وفاداری شد ایران. علاوه بر مشتریان جدیدی که به گفته دولت‌مردان برای فروش نفت خود در شرایط جدید پیدا کرده است، با مضیفه کمتری در فروش نفت و درآمدهای نفتی مواجهه شده. به ویژه آنکه با وجود محدودیت اندکی که در فروش نفت ایجاد شده، به همان نسبت قیمت نفت در بازارهای جهانی رو به افزایش گذاشته است. صندوق بین‌المللی پول نیز پیش‌بینی کرده اگر محدودیت تحریم‌ها، آثاری را به مرور در اقتصاد ایران داشته باشد، قیمت نفت از مرز ۱۰۰ دلار هم عبور خواهد کرد.

در این میان، فعالان اقتصادی بخش آسیب‌پذیرتر اقتصاد ایران از تحریم‌های پیش رو را حوزه نظام بانکی می‌دانند که البته به اعتقاد آن‌ها، به مشکلات ساختاری اقتصاد ایران و نظام بانکی برمی‌گردد. به خصوص اینکه سیستم بانکی در ایران از جمله بخش‌هایی بود که بعد از برجام نیز به دلیل محدودیت‌های ناشی از تحریم قبلی، نتوانست ارتباطات و تعاملات خود با دنیا را احیا کند. به هر حال به نظر می‌رسد باید با تدبیر، برنامه‌ریزی درست و استراتژی مشخص، تلاش کرد تا از تهدید تحریم، فرصت‌های مساعدی که اقتصاد ایران را مقاوم‌تر و تاب‌آور می‌کند، آنگاه تلاش کرد با اعتمادسازی عمومی و بهای دادن به بخش خصوصی، زمینه را برای شکوفایی هرچه بیشتر اقتصاد ایران و جلوگیری از بروز تکانه‌های شدید در آن فراهم ساخت. این رویای دست نیافتنی نیست. کافی است همت دولت‌مردان در نظر گرفتن این تحریم‌ها، از سه ماه قبل در اقتصاد ایران تخلیه شده است. بنابراین در شرایط کنونی، اگر بتوانیم مدیریت مناسبی داشته باشیم، تحریم‌ها در دور خواهیم زد، ضمن اینکه باید توجه داشت که ایران تحریم‌هایی به مراتب بدتر از شرایط کنونی را پشت سر گذاشته است. در سال ۹۱، سخت‌ترین تحریم از سوی سازمان ملل متحد اعمال شد که در کنار اجماع جهانی، شرایط سختی را برای اقتصاد ایران رقم زد؛ اما اکنون وحدت اروپایی‌ها و سازمان ملل را در همراهی با ایفای تعهدات ایران در برجام به همراه داریم و به راحتی می‌توان مدیریت مناسبی را برای عبور از این شرایط اعمال کرد. از سوی دیگر، صحبت شد که ۸ کشور معاف از تحریم نفتی می‌شوند و می‌توانند نفت ایران را بخرند. این‌ها کمک می‌کند بتوانیم تحریم‌ها را بهتر از گذشته مدیریت کنیم.

مسعود خواسناری، رئیس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران: به وجود مخالفت قاطع اتحادیه اروپا همانند پیش‌بینی‌ها از سر گرفته شده؛ اما باید گفت این تحریم‌ها حرف تازه و جدیدی برای ایران ندارد. با این تفاوت که خوشبختانه این بار اتحادیه اروپا با وجود تمام محافظه‌کاری‌ها در رفتارهایش، همراه ایران است.

محمد لاهوتی، رئیس کنفدراسیون صادرات ایران: تحریم‌ها بدون شک آثار منفی خود را بر اقتصاد ایران خواهد داشت و تاکنون نیز بخشی از این آثار منفی از نظر روانی و عملیاتی، در اقتصاد نمودار شده؛ اما به هر حال همه این آثار تخلیه نشده است. ضمن اینکه آمریکا‌ها با اعلام کرده‌اند پرتروشمی، کشتیرانی و فروش نفت ایران را با مشکل روبرو خواهند کرد؛ اما اینکه تا چه اندازه موفق باشند و بتوانند با چه دردی مواجهیتی این کار را انجام دهند، موضوع دیگری است. به هر حال فروش نفت ایران هیچ‌گاه به صفر نخواهد رسید؛ به خصوص اینکه آمادواری در مواجهه با دور جدید تحریم‌های آمریکا بر علیه ایران، ایستادگی اروپایی‌ها برای حفظ برجام است که طی دو روز گذشته نیز، باینانه‌هایی در حمایت از حفظ این قرارداد بین‌المللی و بر علیه تحریم‌های آمریکا صادر کرده است. در عین حال همان‌طور که رئیس‌جمهور نیز اعلام کرده‌اند، اتحادیه اروپا باید برنامه اصلی خود را برای ایجاد یک کانال ویژه مالی، هرچه زودتر اعلام نموده و عملیاتی کند و به اجرای آن سرعت ببخشد. در آن صورت است که بهتر می‌تواند در مورد تأثیر تحریم‌های آمریکا بر اقتصاد ایران قضاوت کرد.

محسن جلال‌پور، رئیس سابق اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران: به اعتقاد بنده، بخش عمده‌ای از آثار تحریم‌های خصمانه ایالات متحده آمریکا بر علیه اقتصاد ایران، در شش ماه ابتدای سال جاری تخلیه شده است؛ ولی به هر حال با توجه به اینکه این کشور اعلام کرده ۴۰۰ شرکت و فرد جدید را به فهرست تحریم‌های خود اضافه خواهد کرد، این موضوع می‌تواند اقتصاد ایران را دچار مشکل کند. از سوی دیگر، آمریکا فشار زیادی را برای قطع روابط صندوق بین‌المللی پول با ایران به کار گرفته است که به هر حال این موضوع هم در صورت عملیاتی شدن می‌تواند چالش‌هایی را برای اقتصاد ایران به دنبال داشته باشد.

حسین سلاجورزی، نایب‌رئیس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران: تا حدود زیادی می‌توان بر این نکته تأکید کرد که آثار ناشی از اعمال تحریم‌های آمریکا، ظرف ماه‌های گذشته در اقتصاد ایران تخلیه شده است. ضمن اینکه این‌طور نیست که تصور کنیم اعمال تحریم‌های جدید آمریکا، ما را به شرایط پیش از برجام برمی‌گرداند. مطلقاً این اتفاق نمی‌افتد؛ یعنی ما به آن شرایط تحریم‌های پیش از برجام برنخواهیم گشت؛ اما به هر حال این تحریم‌ها هم بدون تأثیر نیست. بخش عمده‌ای از اثرات تحریم، بار روانی ناشی از آن است که در هفت ماه گذشته، در اقتصاد و بازار

ناشی از آن، بستگی به کانال مالی ویژه‌ای دارد که اروپا تعریف کرده است. پس اگر اروپا با ما در این مسیر همراه شود، به نظر نمی‌رسد مشکلی نیز در حوزه نفت بروز کند.

غلامحسین شافعی، رئیس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران: به نظر می‌رسد بخش عمده‌ای از آثار منفی و زیان‌بار تحریم‌های اقتصادی آمریکا بر علیه ایران، به مرور در ماه‌های گذشته در اقتصاد ایران تخلیه شده است. این در حالی است که در این شرایط نیز که ما وابستگی شدیدی به درآمدهای حاصل از نفت داریم و یکی از نقاط خطر ما در رابطه با مسئله تحریم، فروش نفت است، مهم‌ترین مسئله‌ای که باید بر آن تکیه کرد، تقویت صادرات غیرنفتی کشور است. البته نه به این شیوه‌ای که اکنون کارایش می‌رود؛ چرا که در شرایط کنونی، با کامل تأتف، وضعیت بسیار نامطلوبی پیش آمده است. دولت باید حمایت‌ها از صادرات غیرنفتی را بیشتر کند.

سیدحسین سلیمی، عضو کمیته ایرانی اتاق بازرگانی بین‌المللی: من فکر می‌کنم تحریم‌های آمریکا، بزرگترین تأثیر خود را به لحاظ ارزی و کمبود منابع بر اقتصاد ایران به جای گذاشته است و اقتصاد ایران از شرایط نامساعد ناشی از اوج فشار عبور کرده و بخش عمده‌ای از اثرات آن تخلیه شده است. به نظر می‌رسد بیشترین اثر منفی این تحریم‌ها می‌توانست بر نرخ ارز نمود پیدا کند. در حالی که نرخ ارز از ۴۰۰۰ تومان به ۸ هزار تومان در سامانه نیما و حدود ۱۴ هزار تومان در بازار آزاد رسیده است و بیش از این جایی برای نوسانات ارزی وجود ندارد.

مرتضی ایمانی‌راد، اقتصاددان: هنوز مشخص نیست ترامپ قصد دارد چه اقداماتی علیه اقتصاد ایران انجام دهد. هنوز مبادلات غیردلاری و شبکه بانکی ایران کامل وارد تحریم‌ها نشده است، تحریم بانک مرکزی هنوز مشخص نیست و تاریخ اتمام قراردادهای نفتی ما با ماه نوامبر نیز آغاز شده است. بنابراین امکان است

تنگناهای نفتی از ماه دسامبر بیشتر شود؛ پس وقتی که همه این مؤلفه‌ها را در نظر بگیریم، به این نتیجه می‌رسیم که تحریم‌ها در همه ابعاد تحقق نیافته است. **سیدمرتضی آقامیری، عضو هیئت نمایندگان اتاق بازرگانی ایران:** اثرگذاری برخی از مسوولان تحریمی که در دور جدید محدودیت‌ها بر علیه اقتصاد ایران در نظر گرفته است، نیازمند سبوری کردن دوره‌ای است که آثار خود را به طور کامل در اقتصاد ایران تخلیه کند و یک باز زمانی را باید در نظر گرفت. هنوز به نظر نمی‌رسد آن بازه زمانی طی شده باشد؛ ولی بخشی از آثار منفی این تحریم‌ها در اقتصاد ایران تخلیه شده است. اما قضاوت کامل این اثرگذاری نیازمند گذر زمان است.

عباس آژگون، نایب‌رئیس کمیسیون بازار پول و سرمایه اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران: بخشی از آثار تحریم‌ها در اقتصاد ایران تخلیه شده است؛ اما در بخش حمل و نقل، نظام بانکی و موضوعاتی همچون سوئیفت باید جزئیات تحریم‌های جدید اعلام شود تا مشخص شود دامنه تحریم‌ها چقدر است. به هر حال قرار است ۷۰۰ نفر در فهرست تحریم‌های آمریکا قرار بگیرند که باید در ادامه دید حضور آن‌ها چقدر در پروسه تحریم‌های اقتصادی ایران مشکل ایجاد می‌کند؛ اما به هر حال اکنون به نظر نمی‌رسد شرایط خاصی را تجربه کنیم.

ابراهیم بهادری، مشاور عالی اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران: به نظر می‌رسد غیر از آثار روانی تحریم‌های آمریکا که در اقتصاد ایران تخلیه شده، تا به حال فروش نفت ایران به شکلی که آمریکا می‌خواسته دچار مشکل نشده است. آمریکا به کشورهای مختلفی که از ما نفت می‌خرند، فشار آورده؛ اما در نهایت به آن‌ها معافیت داد. البته فروش نفت ایران از ۲.۴ میلیون بشکه در روز به ۱.۵ میلیون بشکه در روز رسیده؛ اما باید توجه داشت که قیمت‌ها بالا رفته است. پس آثار اقتصادی تا حدود بسیار زیادی تخلیه شده است؛ اما آثار روانی و سیاسی آن را باید در آینده قضاوت کرد.

حسین درودیان، اقتصاددان: آثار تحریم‌های آمریکا تا حد زیادی تخلیه شده است و اتفاق عملیاتی جدیدی رخ نخواهد داد؛ چراکه اساس گشایش‌هایی که در روابط بانکی بعد از برجام بود که برای ایران اتفاق افتاد، بنابراین رشد. بنابراین رفع آن نیز عملاً تأثیر منفی بر ایران نخواهد داشت؛ چراکه تأثیر مثبت خاصی هم نداشته است. **با توجه به اینکه تمرکز اصلی تحریم‌های جدید آمریکا بر کاهش و به صفر رساندن فروش نفت ایران بود، فکر می‌کنید با توجه به معافیت اخیر هشت کشور از تحریم خرید نفت ایران، چه سرنوشتی برای فروش نفت ایران رقم خواهد خورد؟**

محمد بهمنی: ما نزدیک شدن به موعد تحریم‌های آمریکا، صحبت این کشور آن است که ۸ کشور از تحریم خرید نفت ایران معاف شوند، یعنی این کشورها می‌توانند نفت ایران را بخرند. پس اگر بتوانیم نفت را بفروشیم، مضیفه چندانی نخواهیم داشت، ضمن اینکه حتی اگر این معافیت نیز اعمال نمی‌شود، بالاخره بین ۱۸۷ کشور دنیا، هستند کشورهایی که نمی‌توانند تحریم بشوند و می‌توانند با ایران مرادوات تجاری داشته باشند. پس در این حوزه هم کار را بهتر از گذشته می‌توان مدیریت کرد؛ ولی باید بسیار حواسمان جمع باشد که خودمان را در مقابل این مسائل هیجانی و تبلیغاتی و نیز صحبت‌های روانی، کنترل کرده و مقاوم‌تر کنیم. در مورد فروش نفت و درآمدهای نفتی نیز جای نگرانی نیست.

مسعود خواسناری: احتمالاً با مسئله جدیدی مواجه نخواهیم شد؛ چراکه آمریکا می‌خواسته فروش نفت ایران کم شود که شده و نقل و انتقالات پولی هم انجام نمی‌شود که اصولاً شرکت‌های بزرگ را تحت‌الشعاع قرار دهد؛ پس بحث اصلی، روانی است. در بحث اقتصادی، هر آنچه باید اعمال می‌شود، انجام شده است؛ اما در حوزه نفت، اتفاق جدیدی رخ نخواهد داد.

محمد لاهوتی: ما اکنون صادرات نفت ایران به حدود یک میلیون و ۶۰۰ هزار بشکه در روز رسیده است که نسبت به ماه‌های گذشته کاهش را تجربه می‌کند. آمریکا نتوانست هدف به صفر رساندن فروش نفت ایران را محقق کند. ضمن اینکه هشت کشور نیز به مدت سه ماه، از تحریم خرید نفت ایران معاف شده‌اند که این یک خبر خوب است و نشان می‌دهد حتی خود آمریکا نیز آمادگی پذیرش قیمت‌های بالا برای نفت را ندارد، پس می‌تواند این معافیت، در مرحله بعد به تمدید شود. البته به نظر می‌رسد بخش عمده‌ای از توقیف ما در فروش نفت و نقل و انتقالات درآمدهای

کنیم؛ چراکه آمریکایی‌ها در قالب سوئیفت، ارتباطات مالی ایران را رصد می‌کنند؛ بنابراین ما خارج از سوئیفت، باید یک شبکه تبادل ملی برای خود طراحی کرده و بتوانیم از طریق آن، ارتباطات بانکی خود را برقرار کنیم. این‌طور، هم مسائل ما معرجه‌مان باقی می‌ماند و هم دشمنان نمی‌توانند مسائل مالی ما را کاملاً رصد کنند. در مجموع باید به این نکته اشاره کنم که تحریم بانکی برای ایران بسیار سخت خواهد بود و نمی‌توانم بگویم تفاوتی برای ایران نخواهد کرد؛ ولی ما قبلاً این مشکلات را داشته‌ایم و مسائل بانکی را هم حل کرده‌ایم.

مسعود خواسناری: به هر حال تحریم بانکی برای ایران سخت خواهد بود؛ اما باید برای آن روش‌های مدیریتی در نظر گرفته شود. این در حالی است که به طور کلی تحریم‌ها برای دولت می‌تواند یک تلنگر باشد که در مورد شرایط اقتصادی کشور واقع‌بینانه و شجاعانه تصمیم بگیرد.

محمد لاهوتی: به نظر می‌رسد بیشترین مشکل در این دوره از تحریم‌های آمریکا، در نظام بانکی ایران نمودار شود؛ چرا که در گذشته نیز روابط بانکی فعال با دنیا نداشته‌ایم و اگر قرار هم باشد دسترسی ایران را به سوئیفت قطع کنند، ممکن است مشکلاتی بروز کند. البته در چنین شرایطی هم راهکارهایی وجود دارد، به این معنا که اگر سوئیفت قطع شود، در روشی که بانک مرکزی هم تحریم بود، ایران با بانک‌های کارگزار خود روابط را ساماندهی می‌کند؛ اما در شرایط کنونی اگر کردیرو مالی که هم چین، هم هند و پاکستان در شرف ایجاد دارند در کنار کانال مالی اروپا قرار بگیرد، می‌تواند راهکاری مناسب باشد؛ اما باید این دو راهکار عملیاتی شود تا بتوان قضاوت کرد نظام بانکی ایران در دوران تحریم‌های جدید چه سرنوشتی پیدا می‌کند؛ ولی در شرایط فعلی، بانک اولین محلی است که از تحریم‌ها آسیب بیشتری خواهد خورد.

محسن جلال‌پور: حوزه بانک در ایران با مسائلی همچون تحریم و FATF اکنون مواجه است و به نظر می‌رسد این دو مورد نقطه آسیب‌پذیر نظام بانکی ایران است؛ ضمن اینکه بانک‌های نیز خودشان نتوانسته‌اند خود را با شرایط امروز نظام بانکی جهان وفق بدهند. بنابراین اگر مدیریت درستی در نظر گرفته نشود، در شرایط تحریم، بانک‌ها به شدت دچار گرفتاری شوند.

حسین سلاجورزی: واقعیت این است که در ماه‌های گذشته نیز ارتباطات سهل، آسان و روانی میان نظام بانکی ایران با بانک‌های بین‌المللی ایران وجود نداشته است، هرچند در تحریم قرار گرفتن آن‌ها نیز تبعیاتی خواهد داشت. ولی با طراحی ساز و کارهایی بین بانک مرکزی ایران و سایر کشورهای دنیا، می‌توان راهکارهایی را برای عبور از این شرایط و دور زدن تحریم‌های بانکی پیدا کرد.

غلامحسین شافعی: گره‌های ایجاد شده در راستای ارتباطات مالی ایران با دنیا به سادگی قابل گشایش نیست و باید به فکر روش‌هایی برای بی‌اثر کردن تحریم‌های مالی آمریکا باشیم و از پیمان‌های پولی دو جانبه و استفاده از فضای مالی سایر کشورهای دوست، در حدی که بتوان آن‌ها اعتماد کرد، باشیم.

سیدحسین سلیمی: مسئله مهم در تحریم نظام بانکی ایران، مشکل قطع سوئیفت است؛ چراکه اگر سوئیفت تحریم شود، مشکلات بانکی رخ داده و نقل و انتقال پول، گران‌تر شده و مشکل‌تر انجام می‌شود؛ چراکه امکان نقل و انتقال با بسیاری از کشورها وجود نخواهد داشت. البته اکنون هم اگر بانک‌هایی خلاف مقررات مرتضی ایمانی‌راد، با توجه به اینکه هنوز سیستم نیست بانک مرکزی نیز در تحریم قرار می‌گیرد یا خیر، قضاوت در این مورد سخت است.

رضی آقامیری: در بخش بانکی اگر جلوی سوئیفت گرفته شود، برای ایران در نقل و انتقالات مالی، هزینه درست می‌شود. البته ما نیز در این رابطه تجربه کافی را داریم و می‌توانیم نقل و انتقال پول را انجام دهیم؛ اما هزینه نقل و انتقال خواهد رفت. پس تحریم بر نظام بانکی ایران اثرگذار است؛ اما باید راه‌های مدیریت آن را نیز به خوبی اعمال کرد.

عباس آژگون: بستن سوئیفت هنوز قطعی نیست؛ ولی باید در مورد محدودیت‌های احتمالی که تحریم برای نظام بانکی ایران ایجاد می‌کند فکری کرد، بر این اساس می‌توان پیمان‌های پولی دو جانبه را در دستور کار قرار داد و روابط خود با سایر کشورها را تقویت کرد تا بتوان بر این فشار را کاهش داد.

ابراهیم بهادری: تحریم بانکی به نظر من بر روابط ایران با دنیا اثرگذار خواهد بود. این در حالی است که کانال مالی اروپا و جایگزینی بانک کولون برای مرادوات ایران با چین نیز می‌تواند کارساز باشد. به هر حال نمی‌توان هم‌اکنون اثرات این تحریم‌ها را بر نظام بانکی پیش‌بینی کرد؛ اما به هر حال نظام بانکی ایران شکننده نخواهد بود. **حسین درودیان:** با توجه به اینکه روابط بانکی ما بعد از برجام خیلی گشایش نداشته است و تعداد ال‌سی‌های میانگین یافته، تفاوتی از قبل از آن نداشته است، به نظر نمی‌رسد معکوس شدن روند فعالیت بانک‌ها، تأثیر منفی زیادی داشته باشد.

آیا با اعمال تحریم‌ها، در کوتاه‌مدت بازار ارز ایران با تکانه شدیدی مواجه خواهد شد؟

محمد بهمنی: بازار ارز با تکانه شدیدی مواجه نخواهد شد؛ اما باید خودمان وحدت داشته باشیم؛ یعنی ارگان‌ها و نهادهای مالی با هم یک حرف بزنند و کنترل‌های لازم را نیز بر بازار ارز صورت دهند؛ چراکه عده‌ای فرست‌طلب نیز می‌خواهند در این بازار، قیمت‌های بی‌ربط بدهند؛ پس باید این بازار را در خوبی مدیریت کرد.

مسعود خواسناری: مسئله مهم پس از آثار از اقتصاد بسیار مهم است و اگر همه امروز بگویند آینده اقتصاد ایران خوب است و نسبت به آن مطمئن باشند، قیمت ارز روند نزولی می‌گیرد و اگر همه بگویند وضع بد است، هر چقدر هم که دلار تریق کنیم، قیمت برای جذب آن وجود دارد.

محمد لاهوتی: بعید می‌دانم شاهد بروز تکانه‌های جدی در بازار ارز باشیم. دولت با استفاده از ذخایر ارزی که در اختیار دارد می‌تواند با تزریق ارز مداخله‌های جلوی افزایش محدود روانی را بگیرد.

محسن جلال‌پور: شرایط قیمتی در بازار ارز، بستگی به مدیریت و برنامه‌ریزی بانک مرکزی دارد. به این معنا که اگر بانک مرکزی در زمینه واردات و صادرات محدودیت بیشتری اعمال کند، شرایط سخت خواهد بود؛ به خصوص اینکه هنوز هم تکلیف ارز صادراتی مشخص نیست و تا به حال نیز اعلام نشده تکلیف نهایی بازگشت ارز حاصل از صادرات چیست. به هر حال مردم این افزایش قیمت ارز را در هفته‌های پیش رو در صورت عدم سیاست‌گذاری صحیح، شاهد باشیم.

حسین سلاجورزی: بعید می‌دانم تکانه شدیدی در بازار ارز شاهد باشیم.

غلامحسین شافعی: در صورت مدیریت صحیح بانک مرکزی، شاهد تکانه قیمتی در بازار ارز نخواهیم بود.

سیدحسین سلیمی: تکانه شدید قیمت ارز را متصور نیستیم؛ به خصوص اینکه به نظر می‌رسد قیمت ارز بیش از حد متعارف طی ماه‌های گذشته افزایش یافته است. **مرتضی ایمانی‌راد:** پیش‌بینی می‌شود به دلیل اقدامات بانک مرکزی در چند ماه گذشته قیمت ارز افزایش یکباره نداشته باشد؛ ولی در عوض دچار التهابات مقطعی در بازار باشیم. ضمن اینکه به دلیل مشکلاتی که در تخصیص ارز و انتقالات از بین بانکی بر درآمدهای نفتی ایران همواره وجود داشته است، ممکن است حتی کاهش درآمدهای نفتی مسا نیز در کوتاه مدت اثر عملیاتی چندانی بر اقتصاد ایران نداشته باشد؛ چراکه هم‌اکنون نیز با یک حجم دیو شده ارزی در برخی حساب‌های خارجی خود روبرو هستیم که قابل تخصیص نیست و با مشقات زیاد به آن دسترسی پیدا می‌کنیم. پس موجودی این حساب‌ها اگر کم شود، خیلی به صورت فوری اهمیتی برای اقتصاد ایران ندارد.

با توجه به اینکه بعد از برجام نیز روابط بانکی ایران با دنیا احیا نشده و محدودیت‌های ارتباطات بانکی با دنیا یکی از مضللات اقتصاد ایران بود، فکر می‌کنید اعمال تحریم‌های بانکی از سوی آمریکا در دوره جدید، چقدر نظام بانکی ایران را تحت فشار قرار خواهد داد؟

محمد بهمنی: حتی در مورد سوئیفت که آمریکا فشارهایی را برای قطع ارتباط این سیستم با نظام بانکی ایران طراحی کرده است، خود سیستم سوئیفت تمایل دارد با ایران مرادوات بانکی انجام دهد. البته شخصاً بر این باورم که نباید به سوئیفت اعتماد